

Kérhet ember ennél többet az élettől?

[Látó, 2012. január]
Dimény Lóránt
KÉRHET EMBER

ENNÉL TÖBBET AZ ÉLETTŐL?

Nem kis zúgolódás tört ki a piros színű IMZ köré gyűlt tömegben, amikor egy ködös őszi délután Urzicar Béla elhozta az első ezüstrókat Szerbiába. Hunyorított és nyúszított a szegény állat, amikor a szakállas rendőr megragadta tarkóján a bőrt, és a sötét, motorinaszagú csomagtartóból kiemelve, a tömeg fölé lódította, mint egy olajos rongyot: Ez a dög fogja megváltoztatni az életünket! A városnak azt a részét Szerbiának hívják ma is, de faluként, vagy telepként is emlegetik, kiterjedt, enyhén dűnés terület, egyetlen nagyobb dombbal, amelynek tetején a víztározó fehér épületei álltak a nyírfák között. Aki ott lakott, egyszerűen szerbnek nevezték, szerbnek pedig nem volt könnyű lenni, és bár az itt élő halandók minden cselekedete a lét elviselhető könnyűségét volt hivatott megvalósítani, rendszerint éppen az ellenkezője történt. Távol álltak egymástól a házak, ezen a vidéken az emberek nem szerették egymás melegét érezni, jóformán nem is ismerték egymást, szomszédságok nem léteztek, ha valaki rokon volt valakivel, inkább nem hozta szóba, jobb volt elrejtőzni a házak mélyén, mintsem állandóan vigyázni az egyre foszló rokoni szálak valamelyikére.

Urzicar Béla rendőr volt, mint mindenki azon a vidéken. Amikor felszámolták a városi ipartelepét, a könnyebb élet reményében hárman is beiratkoztak a rendőrképző tanfolyamok egyikére, és alig néhány napon belül nagy sorok kígyóztak a kihelyezett toborzóiroda kis kartonfülkéje előtt. Aki nem rendőr lett, az a csendre vigyázott, vagyis csendőrnek hívták. Akit sem a rend, sem a csend nem érdekelt, az Korom Zsoltár volt, a hegyivadász, a Vadásztársaság kihelyezett titkára. Ő a polgármesteri hivatal egyik salétromos szobájában üldögélt, vagy a ködben bolyongott a nyílfaligetek között.

Szokványos kis falu volt egykor Szerbia. Laktak itt parasztok, kovácsok, ácsok, a városban dolgozó élelmiszeripari mérnökök, vagy éppen festők, sőt, itt lakott Szép Ernő, az azóta Angliába emigrált költőtehetség is. És lehet-e csodálkozni azon, hogy ma mindenki az, ami, hiszen ilyen az élet, a rend őreiből mindig is hiány mutatkozott, kell hozzá testalkat, karakter, és főként konok elkötelezettség a hatalom mellett, amiből a szerbeknek mindig is kijutott bőven.

A valamikori pártszálló, a Motel Liget és Resztaurand omladozó falai ott álltak a sorompó mögött. A denevérek foglalták el a legfelső szintet, alatta lakott néhány hajléktalan rendőr, az első emeleten voltak a csendőrök, szám szerint tizenheten, a földszinten a három hivatalnok foglalta el pokrócokkal az egykoron fehérre mázolt szobákat, a pincében pedig, ahová csak hosszú nyári délutánokon szűrődött be egy kevés fény, Urzicar Béla vacska állott bűdösen.

Szerbiában nem voltak állatok. Amióta az ötvenes években felállították a Termelőszövetkezet első istállóit, határozott lépésekkel irtották ki a hortyogó elvtársak azt a néhány prémost, főként vadmacskát és nyusztot, valamint a földikutyá-kolóniákat a mákkültvények helyén, és nem utolsósorban az azóta védetté nyilvánított tizenhárom fészeknyi fáciánt. Nem lehetett tehát állatot látni Szerbiában, és ha felütötte a fejét egy vaddisznó vagy kósa őz a közeli Mezőségről, azon nyomban hívták Korom Zsoltárt, a hegyivadászt, aki elengedte a vérüket.

Sokáig nézte a kíváncsi tömeg, hogyan rohangál a csillogó szürkeprémes a rozsdás vasrácsok között, egyesek keresztet vetettek, mások a földre köptek, hogy elrettentsék maguktól a látványra odalopózott gonoszt. Urzicar Béla pedig egy napon kiköltözött a szállodából, a víztisztító egyik fészkerét alakította otthonos lomtárrá, ott pihent, ha éppen nem a Rókatelepen vonszolta a bűdösödő tyúktesteket, a ketrecekben naphosszat nyivákoló prémesekek. Az állomány pedig egyre növekedett, birtokba vette a szögesdróttal leválasztott részt is, amelyről az a hír járta, hogy a szekusok oda hurcolták a városból a hangoskodókat. A kongó vasvázakba újra beköltözött az élet, apró karmok sercegetek a fémen, meleg ragadozónyelvek nyalogatták a felhámló festéket. Rotyogott az üstben a zsíros lé, véres húsokat hozott minden reggel a piros IMZ. Urzicar Béla pedig elégedetten kulcsolta össze karjait az egyre gömbölyödő hasán: Igen, ezek az ördögfajzatok hozzák majd a megváltást ennek a koszfészeknek!

Egy este, miközben a káposztaföldeken a lepkék esti rajzását figyeltem, valaki rátette hátulról a vállamra a kezét, és meleg rókaszaga megcsapott, mint annak idején a csipkebogyó-cserjék mögött az állatkertben, amikor rajtam kívül senki sem volt kíváncsi elbotorkálni a vájlingnyi kövek között az első pár vörös róka ketrecéhez. Rég nem látogattál meg, fiú, nem szeretem, ahogyan az utóbbi időben viselkedsz. Tán csak nem a rókáktól félsz? Urzicar Bélával sohasem voltam baráti kötelékben. Amióta végleg a faluban ragadt, a városi vasmegmunkáló felszámolásakor, ahol szerelőként dolgozott, két kezemen megszámlálhatom, ahányszor láttam, és talán ha kétszer, annyiszor váltottunk szót egymással. Vagy nem szereted a szagomat? Túl nyers a romlott hús? Nem szerettem az ilyesfajta közvetlenséget. Mindig ólálkodtak az iskola környékén nagyobb srácok, akik így beszéltek. Mintha egy súlyos posztó fojtogatott volna, apró voltam és kiszolgáltatott. Nem tudtam megfordulni, Urzicar Béla súlyos mancsai a vállaimat nyomták. Aztán nem lenne túl jó ötlet haragba kerülni velem, ugye? Minek az ellenségeskedés, ha barátok is lehetünk. Vagy nem vagyunk keresztények mind a ketten, a piczába? Még azon tűnődtem, hogy meddig nyúlik az Urzicar nemzetség ága-boga, behálózta már szinte a Mezőség utolsó esztenáját is, hogy a vadhajtások eljutottak a hágókon a vadásztanyáig, miközben Urzicar Béla visszakiáltotta a kárászos gátjáról. Aztán várlak! Bólogattam, és hosszasan intettem neki, ameddig leballagott a földgáton, hátán egy véres nyakú szürke nyúlal.

Rendőrnek lenni annyit jelentett, hogy hetente egyszer bement az ember jelenteni a komisszárnak, havonta egyszer pedig a városi központi laktanyán kitöltötte a fizetéselszámolásra vonatkozó űrlapokat. Mindeközben pedig reggel 8 és délután 4 között viselni kellett a kék egyenruhát, éjszakai razzia esetén pedig vigyázni, nem leinni kávéval, vagy leinni tölteletes káposztával. Büntetéseket bárkinek lehetett osztani, aki nem volt rendőr, vagy ha rendőr volt, csak szolgálaton kívül, ám ezzel a hatalmi pozícióval nem mondhatni, hogy bárki is visszaélt volna. Csendben teltek a napok Szerbiában, nem volt betörés, lopás vagy gyilkosság, csupán a cementgyár finom fehér pora szállt be alantas módon minden reggel a mellkasokba, amikor űrítették az ülepítőt, de hát az ellen nem volt mit tenni.

Urzicar Bélát derék munkásemberként ismerte mindenki, mielőtt még megszűnt volna a vasmegmunkáló üzem, ahol azután dolgozott, hogy mindenki meglepetésére, sebhelyektől foltos lábain visszajött a Duna-csatornából, és határozottan megállt az időközben özvegyen maradt nagy mellű Danovicz Aranka előtt az üzlet bejáratában, tetoválásoktól fekete karjait kinyújtotta a kerek arcú asszony felé, ujjai között egy apró dobrudzsai árvalányhaj remegett, ő pedig csak ennyit mondott: Eljött az idő! A kocsmában is hallották, amikor a nagy mellű, derék asszony leosztott két hatalmas pofont, egyet-egyet a két orcájára, és Urzicar Béla eloldalgott nagyanyja üresen maradt háza felé, ami éppen a Danovicz-kúria kertjének végében állott.

Minden kedden teregetett az a hatalmas, gömbölyű mellű nő, akit férje után Danovicznak hívtak, leánykori neve miatt pedig Ficzmam

Csencsónak csúfoltak. Urzicar Bélának pedig csak át kellett néznie a lécek fölött, és teljes hústömegében láthatta. Csak kiosont a tornácra, és figyelte a lassan kékülő gerezdek között, az árnyékból, ahonnan ő mindent, őt pedig senki sem láthatta. Ilyenkor érezte a szélben azt a csípős, zsiros szagot, ami annak idején a mosókonyhában terjengett, amikor nevelőanyja felvágta a mosószappant. A ruhákat azokra az acéldrótokra terítette az a hatalmas, gömbölyű mellű nő, Danovicz Aranka, amelyeket évekként azelőtt feszített ki a férje, a nagy bajszú mérlegjavító, a kút fedele és a pinceajtó közé. Volt a ruhák között két férfi alsónadrág. Egyiken volt egy nagyobb sárga folt, amit nem vett ki a szappan. A háznál, Urzicar Béla úgy tudta, évek óta nem lakott férfi.

Nem volt abban semmi meglepő, hogy déli irányba voltak kihúzva a drótok. Nyáron, estig mindig megszáradtak a ruhák. A száradó lepedők alatt a tyúkok poroztak, mégsem kellett elköltöztetni a drótokat. Egy szerbiai férfiember háromszor meggondolja, hová kell kihúzni. Nyugat felé, a kúria hátsó kerítésén túl nagy kőház állott, málladozó tornácán végigfutott az izabella. A hatalmas, gömbölyű mellű nő tudta, hogy évek óta nem lakott benne senki, mióta az öregasszony verébnyi lelkét elnyelte a legelő fölötti meleg. Amikor teregetett, rendszerint hetente egyszer, slattyogást hallott a tornác irányából, mintha a vénasszony sárga protézise cuppogott volna ütemesen az aszott szájpaddlához. Ilyenkor, ha megfordult a nyugati szél, vadgesztenye szagát érezte a szélben, mint amikor annak idején hivatlanul berontott a fiútestvére hálószobájába. Tudta, hogy a kapu alatt minden reggel becsúsztatott árvalányhaj nem lehet a véletlen műve.

Szerbiában nem volt szokás beszélni. A házak hideg falai közé szorultak a családok titkai. Ha találkoztak az utcán, bármiről beszéltek, de arról, ami a kapu mögött történt, arról soha. Ültek a kapuban, csendben várták a csordát, közben hozta a busz a délutáni váltásban dolgozó munkásokat a városból, merthogy Szerbia a határon lapult, erőtlenség az elszakadáshoz, dacolva az egybeolvadással. A kapuban ültek minden este, egy nagy mellű nő, Danovicz Aranka, akinek fekete, göndör haja volt, a két szomszédasszony a kocsma mellől, és egy barna bőrű idegen fiatalember. Vidám beszélgetés folyt, mint minden este, anélkül, hogy bármit is tudtak volna egymásról. Ha tudna, esetleg nem-e menne át másnap hozzá, hogy megigazítsa azokat a megrottyant ruhaszáritó drótokat? Szívesen. A barna bőrű fiatalember, akinek közben bozontos szakálla nőtt, és akit Urzicar Bélának hívtak, a szemközti házban lakott, és vas munkás volt a városban, de ezt rajta kívül más nem tudta, szóbeszédéből azt gondolták, hogy az eszterán szolgálatot látja el a pakulár mellett. Ültek egymás mellett, a patak felé bámultak, Urzicar Bélát elvették a Duna-csatornába hegesztőnek, és mindenki arra gondolt, hogy soha nem fog visszatérni.

Aztán megszűnt a vasmezmunkáló üzem, és szétszaladtak a szerbek, mint a mérgezett egerek. Akkor mehetett el az esze Urzicar Bélának, mondanák, vagy akkoriban mindenképpen, ami viszont tény, hogy Danovicz Arankát egy reggel a kútban találták, miután főlegesen keresték hetekig az összes, Szerbia határához tartozó ligetben. Végre kiadta magából a víz, mint a boszorkányokat. A torkában kötegni árvalányhaját találtak, előbb megfojtották, aztán vetették a kútba. A városból érkeztek nyomozók, nehogy helyi érdekek vagy korrupció húzódnának meg az ügy mögött. Ezek után nem lehetett szót érteni Urzicar Bélával, és a nagy, fekete folt rászállt a testére, amelyet a feledés nem, csak a halál moshat le, vagy szállhat át másra. Én pedig csendben, de figyelmesen követtem az eseményeket, azzal a meggyőződéssel, hogy a sors, bár kiszámíthatatlan sokszor, megjutalmazza az igazakat. Urzicar Béla pedig beköltözött a motel pincéjébe, és mérhetetlen önzetlensége, amelyet, bár sokszor igencsak szubtilis módon, mindig kiengedett magából, behálózta a telepet. Álmodott már anyagszármazékát a favágó egyet tagjainak, készített marhacsontból pallót a lúdferezstől mellé, és szeretettel cirógatta meg az árvalányhaj-ágyásokat a Medvekaszálló mellett. Mindennel próbálkozott Urzicar Béla, de minden terve sorra szállt el a szerbiai köddel. Ötleteivel neveltségessé vált, elveszítette szerb méltóságát, rajta röhögött az egész falu, hogyan dönthet romba egy embert egy leány, ahogyan a mondás tartja. És mégis, amikor elterjedt a hír, hogy újra rókákkal fog benépesedni a telep, két tucatnyi kíváncsiskodó fürkészte az utat, hogy a piros IMZ végre felbukkanjon a kanyarban. Nem csoda tehát, ha úgy tűnt, Urzicar Béla szekerének rúdja újra a zsiros jövő felé mutat. Ha ellátogatott a kuglipályára a kocsma mellé, ha nem is játszani, de legalább állítani újra befogadták.

Gyönyörűen alakultak a dolgok, gyarapodtak a rókák, délben, amikor mosakodás közben felpillantottam a telep felé, megvillant fémes prémükön a napfény, duruzsolt a kis tímárműhely a ketrecek mellett, Urzicar Béla és inasa, a süket Szerafim Géza pedig minden reggel egy-egy talicska rókabelsősége hordott ki a domb aljába, és a piros IMZ minden hétvégén két zsák szépen beszózott, cserzett rókaprémot szállított a kesztyűgyárba, hogy szépen festett, finom bőr készüljön belőle grófi kezekre.

De a kávézacc nem tévedett, és a csavart szarvú bakkecske sem véletlenül tűnt fel a telep kerítésénél. Ahol a szeretet és a csend működni kezdett, rögtön felütötte fejét a dudvás gonosz. Akkor kapták a szerbiaiak a fejüket, amikor Urzicar Béla megjelent az új óvoda avatóünnepségén, felment a piros damasztal borított pulpitusra, és kitérte karjait a szemeit meresztő tömeg fölött, ezt én csináltam nektek, hogy legyen, ahol a porontyaitok a könyveket bújják! Aztán lassan mindent megvásárolt Szerbiában, ami eladható volt, és azt is, ami nem. Közben pedig rengeteg jótékonyági akcióban is részt vállalt, a templomtoronyra fedelet, fogászati rendelőt és ingyenes mosódát épített, sőt a kultúrotthon kertjében álló ezeréves szoborra is állítólag a lakot ő fizette. Ahogy pedig telt az idő, és szaporodtak a rókák, ha életem nem állt volna merev alapokon, és türelmem nem termett volna folyamatosan szép, húsos, vörös rózsákat, nap mint nap a templomkert boltíves bejárata fölé, talán a hitemben is megingatható volt a látszólag egyre távolodó gondviselés.

Urzicar Béla pedig civilben minden áldott délben kettőkor besétált a falatozóba, és peckesen végigment az asztalok között, végül leült bal oldalon ahhoz az asztalhoz, amelynél soha nem volt teríték, mert oda Stamate komisszár szokott ülni, ha átutazóban volt Szerbiában. Egy alkalommal a fogas mellett ültem Tinóval, második unokatestvéremmel, amikor kivágódott az ajtó, és a beáramló huzatban rögtön megéreztem Urzicar Béla fanyar szagát. Összereztek a pincérek, a forró ablaküvegen egy légy zizegett, Urzicar Béla csirkepaprikást kért, fokhagymásan, sok tejjel. Szemem sarkából figyeltem azt a mérhetetlen figyelmes és kimértséget, ami minden mozdulatában rejtőzött, még így, civilben is, pedig tudott volt akkor is, hogy természetesen a ruha teszi az embert. Ahogy néztem a csámcsogó Urzicar Bélát, a pult mellett pusmogó pincéreket, eszembe jutott egy mondat a tíz közül, mikor Ádámosi lelkipásztor meggömbült ujjai a magasba lendültek, és a hűvös templompincében felírta a táblára, hogy se szolgáját, se szolgálólányát, se ökrét, se szamarát, aztán belemarkolt az ordába, és megtölte száját.

Fájdalmasan, de rám nem valló leheletfinom kárörömmel vettem tudomásul, hogy még Szerafim Géza, a legalázatosabb szolga is, a szíve legőszintébb csúcscséből utálta Urzicar Bélát. Legalábbis ezt olvastam ki rövidre nyírt szavai közül, amikor véletlenül összefutottam vele a bodzás szélén, miközben egy beteg rókafióának csavarta ki a nyakát. Ez az ember azt gondolja magáról, hogy ő Jézus Krisztus! Nincs ennek egy csepp alázata, egy csepp barátság, anyyi sem! Közben megpuhult kezében a finom kis prém, és a puha tappancsok emyedten lógtak alá az ujjai között. Nottan behajította a bodzafák mögötti meredélybe, ahová sokan szekérral hordták ki a szemetet. Ha egyszer megtehetem, nem a nyakát tekerem ki, hanem azt, amivel gyalázkodik!

Bánatosan, de egyben titkolt kárörömmel szemléltem, hogyan szabadija magára Urzicar Béla egész Szerbiát, hogyan teregeti ki nagy, szőrös mellkasát mindenki előtt, bátran, titkok nélkül, és a gyűlölet, a felszín alatt méreggőz erjedő fecsegés hogyan távolítja el a telepet Isten útjától, hogyan változtatja meg végérvényesen az életet, a csend és a rend ligetéből hogyan válik kígyónyelvek és egyenruhás ördögök otthonává. Mindeközben egyre nyilvánvalóbbak lettek a jelek, amelyek arra ösztönöztek, hogy végre kilépjek az

árnyékból, és diszkrét életemet végre valami hasznosnak a szolgálatába állítsam.

Akkor este, amikor már nem lehetett feltartóztatni a sötét erőket, nem is feküdtem az ágyba, hanem úgy ruhásan végigheveredtem a konyhai kanapén. Többször is megállt a kakukkóra, a kakas akkor kukorékolt, amikor már a sötét teljesen kitöltötte az udvarokat, a pionírház udvarán, ahová az ablakom nézett, lila dalban táncoltak az árnyékok. Tudtam, hogy azon éjszaka fog megtörténni, a rend végre a helyére kerül, pedig a hátam közepén összegyűrve ragadt magába a rendőring.

Valamikor éjjél után ébredtem meg. A kakukk újra meg volt állva. Úgy indultam el, mintha nyomozni mentem volna, pedig világosan láttam már a bűntényt, és ha az elkövetőt nem is, a megtörtént valóság volt a lényeg. Kisimítottam az ingemet, a nadrágba gyúrtam, leporoltam a pihéket, megigazítottam a gallért, és nedves fésűvel megfésülködtem, ahogy anyám tanított.

Béla az egyik víztározó betontetején ült, zaklatott tekintetével az eget fürkészte. Egyik nadrágszárja fel volt hajva a térdéig, fehér bőrén a szőrszálak között csorgott a vér, mellén megszagatva lógott a kockás ing. Az éggel nézett farkasszemet, szakállán lecsorgott a nyála. Lábszárán harapások nyoma, jobb karján lógott a bőr.

Már évek óta laktam egyedül a pionírházhoz épített színbén, volt egy kis szobám és egy konyhám, közepén lefolyóval, ahol fürödni lehetett. Úgy gondolom, ennél több ajándékot nem is kaphat ember az élettől. A kis udvarra a szomszédasszonyok két tyúkot és egy pulykát hoztak. Ezeket gondozgattam, miközben rendőr voltam, vigyáztam a rendre, a szabályok betartására. Közben minden reggel sárgán fújta ki a Napot magából a város, aztán vörösen merült el estefelé a Mezőség poros testében. Volt tél, aztán megolvadt, rügy fakadt, kibomlott minden, ugyanabban a borzalmas rendben minden évben. Egy dolog hiányzott csupán az életemből: egy társ. Egy lélek, akire vigyázhatok, egy törekeny virág. Amint megpillantottam azt a hatalmas szőrös embert zokogva, vérben forgó szemeivel, romba döntött álmaival, arra az egy tanításra gondoltam, amire szerény anyám mindig tanított, hogy egy napon, amikor telik majd arra, fogadjak be egy koldust, adjak neki enni meleg kenyeret, töltsék poharába bort, feje alá vánkost tegyek, élete menedéke én legyek. Csendesen kopogott a bádogtetőn az eső. Egy szerb macska bánatosan oldalgott a szemközti ház kéménye mellett. A melankólia. Béla a fotelben kuporgott, és hallgatta a rádióban a komolyzenei műsort. Még mindig remegett, karjain az éjszakai sebek már száradni kezdtek. A háta mögött, a televízió heverő üveghal a fényképet bámulta, amelyen Urzicar Béla feszített, őt leterített ezüstróka fölött. Még az éjszaka elhoztuk a dolgait, nem kellett sokat beszélni róla, minden magától történt. Azt is mondhatnám, hogy az idő mindig nekem dolgozott, a türelem volt mindig az a legfontosabb erényem, amivel végigélhettem a hideg szerbiai teleket, és a kongó szerbiai nyarokat, amikor a csorgó nyálú kutyák az utcákon hörögve vízek után kutattak. Türelmesen vártam, elfogadva mindig azokat az akadályokat, amelyeket a sors utamba gördített, de íme, nemcsak gonoszságok jöttek folyton, hanem az édes percek is, mint amikor otthonom megoszthattam egy ekkora szívű emberrel, mint amilyen Béla volt.

Agyon akarták verni Bélát. Felgyújtották a szalmakazlakat a rókatelep mellett, a rókákat pedig kicsapták az éjszakába. De én ezért nem haragudtam senkire, nem én vagyok az, akinek ítélkezni kellene. Pedig nekünk is okoznak bosszúságot a házak körüli ólakba betörő rókák. Amint leszáll az este, a pára rókaszagot hoz. Ott villóznak a kis vörös szemek a bokrokban, megtalálják a legkisebb nyílásokat is, megérzik a legfinomabb lélegzést is a levegőben. Ha csak tehetjük, nem mozdulunk ki a házból. Bélát elbújtattam a kredenc aljába a szennyes ruhák közé. Nem beszéltem hozzá, csak időnként hallottam a hortyogását. Ilyenkor tudtam, hogy nem fél annyira, és álomba szenderült végre. Sőhajtottam, szívembe öröm és büszkeség költözött, olyan megnyugtató volt érezni, hogy valaki a vállamba kapaszkodott törekeny lelkével.

Azóta élek együtt Bélával. Hétfőgenként beszélünk a városi állatkertbe, lángost eszünk, málnaszörpöt iszunk, megnézzük a medvéket, oroszlánokat, ugróegereket. Csak a rókákhoz szoktam egyedül menni, Béla nem akar velem jönni soha. Valamikor két girhes róka volt, most csak ki kell nyitni a ketrec ajtóját, jönnek az átkozottak, tele van velük az erdő. És tudod, mit mondanak az emberek, hogy meglátszik, a küszöböm alá van elrejtve a gurucsa. Ez pedig engem végképp nem érdekel, csak az, hogy talpra álljon végre ez az ember, és újra kihúzza a szarból ezt a tanyát, amivé Szerbia lett.

Szép kénes lapály, és betonok azon túl, a test, ami megszeret, a lélek férgé, ami fúr, sző, bomol, és dögleszt, tedd ki, amit kell, és az idő bibéjére ömlesz. Ilyen strófák lüktettek a fejemben, csendesesen és fájón, érzelmekre pedig nem volt idő, hiszen arra tanított az anyám, hogy mindennek előtt a házi dolgok, a rend és a tiszta áncug, végezzem becsülettel a dolgom, rossz híreket ne hallja a világ. Sok szépet mondhatnék Béláról, de minék. Ha falunkbéli, úgysem hinné el, úgysem tudná őt igazi emberi mivolta szerint értékelni, ha pedig idegen, akkor a megértés jelentené a legnagyobb nehézséget. Elfogadni pedig nem könnyű egy ilyen embert, ezt belátom, megértem a személyes sértődéseket, elfogadom, hogy egy ilyen embert – ki sem merem mondani, minék is nevezték –, aki ilyen konokul ragaszkodik az elveihez, olyan nehéz a szeretet medrében tartani. Erről ő nem tehet. Ahogy én sem tehetek arról, hogy felülkerekedtek rajtam az érzelmek fellegei, hogy életemet elöntötte ez a langyosan bizsergető hullám, és a készülő monográfia ezen fejezete ilyen módon fordult ragacsos érzélgősségbe. Nem akarom védeni ezt az embert, csak oltalmat szeretnék neki nyújtani, ahogy a tanítás szól. Márpedig ennél nagyobb tanítás, hogy szeresd felebarátodat, mint magadat, nem létezik.

Látod, Béla, te megmondtad, hogy ezek a dögök fogják megváltoztatni az életünket! És mekkora igazat mondtál! Néztem a fogásra akasztott sáros rendőrruháról lógó ezüstös szőrcomókat, és úgy éreztem, mintha rajtam keresztül folyt volna a Sáros, minden egyes hűvös vízszemcséjével, surranó halaival együtt, mintha Szerbia lett volna az a hely, ahol nekem otthon kell lennem, gondoskodó rendőrként, mintha Isten minden egyes teremtménye a helyére került volna, és Béla durrogó szuszogása a kredenc mélyéről maga lett volna a csendes megnyugvás, ami értelmet és véget ad a létezésnek.

